

5. Učno gradivo je treba večkrat ponavljati. Mnogokratno ponavljanje olajša reproduciranje. Pri ponavljanju večje partije se učitelj ne sme preveč ozirati na posameznosti, temuč se zadovoljiti, ako pokažejo učenci zmožnost, da lahko z raznih stališč napravijo pregled večje celote. Ponavljanje je učencem potrebno, ker dobijo z njim učno gradivo v svojo oblast ter je lahko porabijo, kadar je treba. (Repetitio est mater studiorum.)

(Dalje prih.)

Slomšek pa Pestalozzi.

Ali je „Blaže in Nežica“ res plagijat?

(Dalje in konec.)

Komur je torej znana Slomšekova in Pestalozzi-jeva mladost, njijno javno delovanje in življenje, kedor pozna povod, svrhu in vsebino njijnih treh navedenih knjig, mora priznati, da Slomšekovo delo ne leni Pestalozzi-jevima prav nič podobno, nikakor še kak prepis, ampak da je povsem novo, izvirno delo, nastalo na podlogi posebnih izkušenj in iz posebnih slovenskih razmer in potreb. Nasprotna trditev mora izvirati le iz trdovratne hudobije ali nepoznanja jedne ali druge ónih treh knjig, kar je gotovo neodpušljiva sramota za nemškega učitelja in bivšega šolskega nadzornika slovenskih šol.

Vender pa naj tem glasno govorečim dokazom prvotvornosti „Blažeta in Nežice“ dodam še druge, izvirajoče in Slomšekovih izrednih, vzornih lastnosti ali pa iz drugih odnošajev knjige same.

Pred vsem je bil Slomšek vzgled ponižnosti in pohlevnosti ne le kot predstojnik (podložnikom) in gospodar (služabnikom), ampak tudi kot pisatelj. Takó je znano, da je Slomšek dal knjige na svetlo sè splošnim pristavkom „poslovenili, spisali mladi duhovniki“, katere knjige je več ali manj sam zalagal, sam pisal, in če ne, pa popravljaj, kar mu je dalo navadno več truda, kakor da bi bil vse sam oskrboval.*) Take knjige n. pr.: „Perjetne perpovedi za otroke“, „Hrana evangeljskih naukov“, „Kratkočasne pravljice“, „Življenja srečen pot“, „Kršansko devišstvo“.**)

Še lepši dokaz Slomšekove pisateljske ponižnosti so nam Ahacljeve „Pesme po Koroškim in Štajarskim znane, enokoljko popravljene in na novo zložene“. Pri teh „pesmah“ se je Ahacelj le toliko trudil, da je posodil svoje imé. „Uređoval je natise teh pesmi Slomšek sam, in le njemu samemu gre zasluga za izdavanje teh pesmi“. „Med 33 pesmimi prvega natisa je petnajst Slomšekovih“.

Da, v svojeji skromnosti je šel Slomšek takó daleč, da je na naslovnem listu lastnih knjig dodajal svojemu imenu naslov svoje prejšnje službe. Takó se je kot špiritual podpisal za „nekdajnega kaplana“, kot škof za „nekdajnega fajmoštra, višega šolskega ogledo, opata“ i. t. d.

*) „Pristavek ‚poslovenili, spisali mladi duhovniki‘ — piše Mih. Lendovšek v I. knjigi ‚Slomšekovih zbranih spisov‘ — ‚nij druga, ko previlika pohlevnost Slomšekova in občudovanja vredna nesebičnost njegova! Znano je, da je dajal Slomšek, ko je bil špiritual v celovski duhovnici, bogoslovcem Šmidove pripovedke, naj bi se s prelaganjem taistih v slovenščino vadili v rabi materinskega jezika. Tako tudi legende, ki se nahajajo v Kerš. devištvu in v Življ. sreč. pot. Ali — takó mi piše g. Hašnik, izmed teh Slomšekovih prestavljavcev eden — mi bogoslovci smo bili velike reve, kar zadeva ‚copiam verborum‘ in pravilnost slovniških oblik, in trud, katerega je Slomšek s popravljanjem naših prevodov imel, je bil neizmeren. Pihl in gladil jih je noč in dan, v počitnicah pa uređoval in korekturo oskrboval“.

**) Pisatelja te knjige se imenuje Slomšek sam v nekem pismu, v kojem popisuje svoje potovanje v počitnicah l. 1837. Takrat se je sešél v ljubljanskem gledišči s Preširnom, ki ga je za slovo počestil sè znano pušico: Ker stara para slomek — „Devištea“ preveč vzél, — Je mlajši njega slomek — Prodajaj ga začel.

Vprašam torej, kako je mogoče o takó eminentno pohlevnem in skromnem pisatelju, kakor je bil Slomšek, trditi, da bi bil vzmožen tuja dela prepisovati ter ja za svoja izdavatii!! — On, kojemu se je pisateljska kradba takó studila, da je župnika Jos. Zabukoška očitno imenoval „tatú“, ker je (Zabukošek) njegov (Slomšekov) križev pot dal tiskati na svoje ime!

Slomšek je bil pa tudi jako rodoviten pisatelj. G. Mih. Lendovšek nam v „bibliografiji Slomšekovih del in spisov“ — kojo bibliografijo pa imenuje še nedovršeno — našteva 47 manjših in večih del, ne všteva je mnogobrojnih spisov, s katerimi je Slomšek zalagal „Drobtinice“ do svoje smrti. — In da bi bil ta rodoviten in popularen pisatelj imel potrebo segati po tujem blagu!! —

Kar je Slomšek iz nemščine in drugih jezikov prestavil, naznanil je to vsakokrat vestno in odločno. Tudi takrat, ako je bil spis majhne veljave ter ga je takó presnoval, da bi ga bil smel svojo lastnino imenovati. — In da bi bil to zamolčal pri takó važnej in razširjenej knjigi, kot je „Blaže in Nežica“!!

Kakor užé góri rečeno, razširilo se je ime Slomšekove knjige čez meje slovenskih dežel in 80 iztisivov je bilo naročenih v daljnjo Moskvo. V Rusiji so bila gotova znana pa tudi Pestalozzi-jeva dela; kajti mej možmi, ki so Pestalozzija obiskali v Iferten-u, bil je tudi ruski državni minister Capodistrias, in car Aleksander I., ki se je bil sešel s Pestalozzi-jem v Bazel-nu, podelil mu je Vladimirov red. — Čudno torej, da od vseh slovenskih in neslovenskih mnogobrojnih bralcev Slomšekove in Pestalozzi-jevih knjig ni nikedo zapazil kake „enakosti“ in da je bila ta „modrost“ pridržana le „učnemu gospodu Qu.!!

Kakor je iz predgovora „Blažeta in Nežice“ razvidno, imel je Slomšek s to knjigo še neki namen. On je hotel namreč z njo podati priložnost naučiti se naj potrebnejšega znanja tudi óni odraslej mladini, ki ni mogla iz katerega koli vzroka obiskovati nedeljske šole. Imela je torej knjiga služiti tudi kot učbenik, in kot tako jo smemo smatrati nekako prednico poznejšim Slomšekovim šolskim knjigam, katerim je bila z „Blažetom in Nežico“ postavljena prava podloga. Kakó izvrstnega pisatelja in sestavljalca šolskih knjig da se je izkazal Slomšek, svedoči nam neki ministerjalni „rescript“, v kojem se glasi: „man schätze sich glücklich, in seiner Person einen Mann gefunden zu haben, welcher Beruf, Autorität, Wissenschaft und Erfahrung auf eine solche Weise vereinigt, dass das Unternehmen, um welches es sich zum Besten der Schulkinder handelt, dadurch einem guten Erfolge mit Sicherheit zugeführt wird“. — Ako se torej upa kedó knjižno kradbo podtikati celó takemu pisatelju, kojemu se z naj kompetentnejšega mesta priznava poklic, ugled, znanstvo in izkušnja, potem pač ne vem, komu naj se na svetu še zaupa izvirnost.!!

Prečitavši ta moj spis utegne kedó reči: Kaj je bilo tega treba? Vrabcí se ne streljajo s topovi. Za takó neumno in podlo obrekovanje še zmeniti se ne! — Vse práv! če se sploh z molčanjem zapró usta takim kričačem. — A z druge strani zasluže Slomšekovi pedagogični spisi vsestranske pozornosti in obdelovanja. Premislimo le, kaj bi bil dosegel Slomšek kot pedagogični pisatelj, da mu je bilo dano baviti se izključljivo le z vzgojo in šolskim poukom! Zato pa ne moremo nikedar zadostno oceniti njegovih pedagogičnih spisov. In ako nam je Pestalozzi ljub kot „kralj in prorok“ nemških pedagogov, mora nam biti Slomšek dvakrat ljubši kot prvi slovenski pedagog.

Iv. M — a.